

Simone Mark en Roland Schut begeleiden leraren en schoolleiders in persoonlijke ontwikkeltrajecten Pedagogische Tact en Pedagogisch Leiderschap. Hoe hebben zij zichzelf 'tactvol handelen' eigen gemaakt? En is pedagogische tact een antwoord op de verandering die Passend Onderwijs met zich meebrengt?

Simone Mark *'Door het vaak over school te hebben thuis, probeer ik mijn kinderen te emanciperen, zodat ze een leven lang vragen durven te stellen.'*

Simone Mark (1974) is moeder van drie kinderen. Ze begon ooit als docente, en was na de opleiding Ecologische Pedagogiek onder andere werkzaam bij de Master Special Educational Needs en de Aloysius Stichting. Naast het begeleiden van trajecten Pedagogische Tact en Pedagogisch Leiderschap is zij ook verantwoordelijk voor de netwerken rondom de trajecten.

Hoe het begon...

Na de lerarenopleiding ging ik aan het werk op een vmbo-school in Den Haag. Daar was één vrouw die zich bezighield met de drop-outs. Wat zij deed, vond ik fantastisch. Ze was open (ook voor input), gaf de kinderen ruimte en kwam áltijd haar afspraken na. Dat zij de leerlingen centraal stelde, was zo'n verademing en openbaring na mijn opleiding waar het alleen over didactiek ging. De basis voor mijn werk is daar gelegd.

Wat doe ik? Hoe maak ik het 'passend'?

Ik probeer open te zijn, te reflecteren en mijn eigen denkbeelden te bevragen. Is mijn denken en doen congruent? Als je eerlijk bent naar jezelf, ben je volgens mij al een heel eind. Af en toe bedenken waarom ik dit werk ook alweer doe, helpt. Dat betekent ook dat je overtuigingen kunnen veranderen. Toen ik nog in het speciaal onderwijs werkzaam was, was ik van mening dat kinderen met gedragsproblemen apart moesten zitten. Door voorbeelden te zien van hoe het anders kan en wat dat met kinderen kan doen, denk ik er nu anders over. Dat betekent natuurlijk niet dat het makkelijk is, maar het kán wel.

Ook in de schoolloopbanen van mijn eigen kinderen heb ik gemerkt dat de individuele

leraar de belangrijkste factor is. Je kan dan pech of geluk hebben en dat hoor je direct terug in de verhalen van de kinderen. Als het niet loopt, probeer ik dat bespreekbaar te maken: eerst door te benoemen wat ik waardeer en daarna het moeilijkere onderwerp aan te halen. Mijn zoon kwam laatst thuis met de mededeling dat hij had moeten VLORKEN. Dat betekent zoiets als 'Voeten naast elkaar, Luisteren, Oogjes op de juf, et cetera. Hij begreep het nut er niet helemaal van en wij ook niet. Door het thuis vaak over school te hebben, probeer ik mijn kinderen te emanciperen, zodat ze een leven lang vragen durven te stellen.

Waar doe ik het voor?

De parelmomenten in mijn eigen leven zijn eigenlijk net zoals die van een leraar. Ik geniet het meest als de groep gewoon gáát, mensen er zin in hebben. Ik hoef dan eigenlijk niks te doen en weet dat het goed is. Maar ik vind het ook een uitdaging als er in een team geen coherentie is, dan ga je door een soort weerstand heen en moeten mensen echt opengebroken worden. Wat er daarna kan ontstaan, is weergaloos.

Ik wil dat elk kind gezien wordt. Je hebt niet altijd een antwoord, maar je doet je best zodat het kind zichzelf kan worden, de beste versie van zichzelf kan worden. Ik probeer ervan uit te gaan dat elk mens uniek is en dat er niet één weg is. Ambities heb ik nog genoeg. Pedagogische tact voor kinderen, waarin ze leren omgaan met hun leraren, zou dat niet fantastisch zijn? Zonder grappen: we willen echt meer met kinderen gaan werken, ze deel laten uitmaken van de trajecten, want uiteindelijk gaat het om hen.

Roland Schut *'Tact gaat over hoe je in het leven staat, hoe je ervoor probeert te zorgen de ander te zien. Dat heeft overal invloed op.'*

Roland Schut (1964) is begonnen als leraar en werd later schoolleider. Na 22 jaar in het onderwijs gewerkt te hebben, is hij het NIVOZ-team komen versterken en heeft hij daarnaast zijn eigen onderwijsadviesbureau, Vandaag.

Hoe het begon...

Toen ik als schoolleider op een basisschool in Amsterdam Osdorp aan de slag ging, was het curriculum het uitgangspunt. Veertig verschil-

lende nationaliteiten zaten er op die school. Als je de ene dag in een oorlogsgebied woont en je de volgende dag achter de sommen zit, word je niet gelukkig. Er waren geen centrale waarden, geen welbevinden en daardoor geen betrokkenheid. We hebben toen besloten om alles om te gooien en de leerling het uitgangspunt te laten zijn. We hebben onze waarden bepaald en zijn van daaruit gaan handelen. Het welbevinden van iedereen, ook van alle leerkrachten en ouders, kwam centraal te staan. De conflicten en het verzuim werden vrijwel direct minder, omdat kinderen het leuk vonden om naar school te komen.

Wat doe ik? Hoe maak ik het 'passend'?

Iedere goede leraar doet het al: zijn handelen afstemmen op de leerling. In dat opzicht is Passend Onderwijs niet nieuw. Maar er komen andere regels en administratieve plichten bij. Meer dan ooit is dan een open houding belangrijk. Delen met betrokkenen wat goed gaat en wat niet.

Leidende vragen zijn voor mij: Wie is dit kind? Wat is er nodig? Wat heeft deze leerling van mij nodig? Het is volgens mij de kunst om, zonder je eigen identiteit te verliezen, het perspectief van de leerling in te nemen. Om nieuwsgierig te zijn naar wie die ander is.

Pedagogische tact gaat over hoe je in het leven staat, hoe je ervoor probeert te zorgen de ander te zien. Dat heeft overal invloed op. Thuis probeer ik ook met tact te handelen en dat lukt soms wel, maar soms ook niet. Mijn voornaamste doel is dat mijn familie gelukkig is. Met je kinderen ben je emotioneel verbonden, dat maakt het ingewikkelder om te beslissen waar je een grens trekt.

Waar doe ik het voor?

Een paar keer per jaar val ik in op een SBO-school. Als ik thuiskom, dan glinsteren mijn ogen, aldus mijn vrouw. Zij kent mij goed en ziet dat meteen: ik heb nog steeds de meeste lol als ik direct met kinderen werk. Ja, ik houd van kinderen. Die liefde reikt tot in mijn haarvaten. Het komt uit mijn hart. Mijn drijfveer is toch dat de wereld mooier wordt, dat mensen een mooi leven leiden.

Onderwijs draait voor mij om het weten bereiken van kinderen, zodat ze zélf kennis eigen kunnen maken waarmee ze zich staande kunnen houden in de wereld. Wij moeten kinderen leren zich te verbinden met zichzelf, zodat ze zich kunnen verbinden met de wereld. ●

> www.nivoz.nl

> www.pedagogischetact.nl